

Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad

gevestigd in het Aalsmeerder Veerhuis
Sloterkade 21 - 1058 HE Amsterdam
Telefoon 020 6172735, Fax 020 8509202
Email vvab@amsterdamsebinnenstad.nl
Website <http://www.amsterdamsebinnenstad.nl>
Bankrekening NL67 INGB 000 1775 369

Aan: Gemeente Amsterdam
t.a.v. de directeur Ruimte en Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Betreft: **Schriftelijke inspraakreactie op de concept-Groenvisie 2050**
Ons kenmerk: Groenvisie

Amsterdam, 23 juni 2020

Geacht College,

De VVAB heeft met grote belangstelling kennis genomen van de door u ter inspraak gelegde *Groenvisie 2050, een leefbare stad voor mens en dier* en maakt met deze reactie haar zienswijze kenbaar. Wij zijn blij dat de nota er is, vooral omdat ook wij vinden dat Amsterdam alléén een leefbare stad is wanneer het tevens een groene stad is.

Wij waarderen dan ook het voornemen om de hoofdgroenstructuur te beschermen en te versterken, inclusief de ecologische groenverbindingen stadinwaarts. Dat betekent volgens ons ook dat de groene scheggen, waar op dit moment versnippering aan de orde is, beter worden beschermd. Ook waarderen wij het dat de visie zich niet beperkt tot openbaar groen, en dat alle aspecten van vergroening (lucht- en verblijfskwaliteit, bestrijding hittestress, waterretentie e.d.) een plek krijgen in een integrale benadering. Maar als het gaat om de Amsterdamse Binnenstad hebben we toch een aantal zwaarwegende opmerkingen.

Groen in de binnenstad

De kortst mogelijke samenvatting van de Groenvisie zien wij als: 'Groen tenzij'. De nota stelt dat hiermee onze visie op de openbare ruimte wordt omgedraaid: in principe wordt de openbare ruimte groen, tenzij dat bijvoorbeeld wegens fietspaden, ondergrondse infrastructuur, trambanen, parkeerplekken of openbaar vervoer niet mogelijk is.

Wij kunnen ons voorstellen dat dit principe in een groot deel van de stad wenselijk en mogelijk is. Maar niet in de Amsterdamse binnenstad. Daar hoort een heel ander uitgangspunt voor de inrichting van de openbare ruimte te gelden, namelijk dat van het beschermd stadsgezicht. In de groenvisie wordt hier in zoverre rekening mee gehouden dat er naast de genoemde uitzonderingen op het principe 'groen tenzij' ook gedacht **kan** worden aan 'de mooie pleinen en stegen in de binnenstad of kades langs het water' (blz. 37). Wat ons betreft is het beschermd stadsgezicht veel te belangrijk om als een soort voetnoot te behandelen.

Het groen vormt al sinds de 17de eeuw, toen Amsterdam als eerste stad in Europa systematisch bomen ging aanplanten, een integraal onderdeel van de *structuur* van de stad. De bomen aan de grachten, maar ook de keurtuinen in de bouwblokken van de grachtengordel, maken deel uit van de stedenbouwkundige structuur van de binnenstad en van het beschermd stadsgezicht. De nota heeft deze cultuurhistorische en stedenbouwkundige aspecten verbannen naar een bijlage, maar die zouden voor de beschermde binnenstad het uitgangspunt moeten zijn van de Groenvisie.

Bomen langs de grachten

De nota spreekt over het beleid ten aanzien van monumentale bomen, waarin deze als 'beschermwaardige houtopstand' zijn beschermd. Inderdaad hebben monumentale bomen, vanwege hun grote omvang en breedte, een grote invloed op het stadsgezicht. Juist deze bomen zijn beeldbepalend en dragen als het ware het groene beeld van een straat of gracht. Wij willen erop wijzen dat ook de overige bomen op de kades deel uitmaken van de structuur van het beschermd stadsgezicht. Dit betekent dat bomen die niet monumentaal zijn in principe kunnen worden vervangen, maar niet achterwege kunnen blijven.

Het gaat hierbij niet alleen om het stadsbeeld, maar ook om een belangrijke bijdrage aan het groenvolume. Het is belangrijk te beseffen dat een volwassen boom van 20-25 meter hoog wel 20 meter breed is. Een dergelijke boom heeft circa 4000 m3 bladgroen, terwijl een boom van 10 meter

Doelstelling:

Het behoud en herstel van de historische bebouwing en stedenbouwkundige structuur; het handhaven van het historisch karakter, het bevorderen van het stedenschoon en het verbeteren van het stadsgezicht; het bevorderen van de kwaliteit - waaronder de openbare toegankelijkheid - van de openbare ruimte, het water en het stedelijk groen inbegrepen; het bevorderen van een goed woon-, werk- en verblijfsklimaat.

doorsnee slechts een groenvolume van 500m³ heeft. Vergeleken hierbij valt de waarde van groenperkjes, gras tussen tramrails, groen op daken of ander 'snippergroen' in het niet. Monumentale bomen zijn tegenwoordig niet onbedreigd. Actueel is de vernieuwing van kades, waarbij veel bomen worden gekapt, met name ook de monumentale bomen (aangezien deze te groot zijn om te verplaatsen). Wanneer het college oprecht streeft naar meer en substantieel groen in de stad, zou het ook bereid moeten zijn maatregelen te treffen om de bomen op de kades te behouden, bijvoorbeeld door geen zwaar verkeer meer toe te laten in de binnenstad en maatwerk te verrichten om de monumentale bomen te behouden.

Binnentuinen

Minstens zo belangrijk als de bomen langs de grachten zijn de binnentuinen, in het bijzonder de keurtuinen in de besloten bouwblokken van de grachtengordel. Qua oppervlakte nemen deze een groot deel van de binnenstad in beslag, zoals op elke luchtfoto is te zien. Zoals men al in de 17de eeuw zei: het lijkt alsof een stad is gebouwd in een bos, zo groen is de Amsterdamse binnenstad. Helaas beschermen de bestemmingsplannen de binnentuinen tegen nieuwe bebouwing, maar niet tegen verharding zolang de functie van tuin blijft gelden. Ook is er veel bebouwing op binnenterreinen die al bestond toen de bestemmingsplannen werden vastgesteld en die als gevolg van het overgangsrecht mag blijven bestaan.

De Groenvisie stelt terecht dat tuinen bijdragen aan het klimaatbestendig maken van de stad en dat bewoners, bedrijven en organisaties worden aangemoedigd binnentuinen groener te maken en te beheren (Principe 4). Daar zijn wij het mee eens, maar wij vragen ons af, gelet op het grote oppervlak die de binnentuinen in de grachtengordel innemen, of er niet een grotere nadruk op en inzet moet worden gepleegd op het vergroenen van de binnenterreinen, die voor een groot deel zijn volgebouwd, en op grachtentuinen, die voor een groot deel zijn verhard met betegeling of zelfs als parkeerterrein worden gebruikt. Aanpassing van de bestemmingsplannen ligt in de rede, evenals een actief beleid om eigenaren te stimuleren binnenterreinen en -tuinen te vergroenen, bijvoorbeeld door financiële prikkels. Immers, afbraak van ongewenste bebouwing kost vierkante meters en heeft dus een prijskaartje. Wij zien graag dat voor vergroening van de binnentuinen een apart uitvoeringskader of -programma wordt gemaakt.

Bestaand beleid

Als het gaat om het beschermen van de groenstructuur van de binnenstad vinden wij de Groenvisie een stap terug vergeleken met het bestaande beleid zoals neergelegd in de 'Puccini Methode'. Hierin is duidelijk aangegeven dat de ruimtelijke kwaliteit van de grachten van dien aard is dat alleen bomen zijn toegestaan, al het andere groen behoort tot de categorie 'niet toepassen'. Dat betekent dat er langs de grachten geen plaats is voor 'snippergroen' en dat groenperkjes op de grachten in de binnenstad niet mogelijk zijn. Stenige kades hebben trouwens een functie op zich. Het is niet terecht om het leeg laten van een wallekant bij opheffen van parkeerplaatsen als 'functieloos' op te vatten. Het ruimtelijk beeld dat ontstaat door openbare ruimte leeg te maken en te houden, is een kwaliteit op zich die ook weer bepaalde functies mogelijk maakt, zoals genieten van de stad, aan het water zitten, op en af boten stappen en natuurlijk ruimte voor voetgangers. Dergelijke perkjes voegen bovendien nauwelijks wat toe aan de vergroening, verduurzaming en klimaattransitie, zo vlak langs het water. Wij zouden dus graag zien dat de Groenvisie de principes van de Puccinimethode herbevestigt. Tevens vragen wij ons af hoe de Groenvisie zich verhoudt tot het Beleidskader Puccinimethode, met name het deel C: Puccinimethode Groen. Bestaan ze straks naast elkaar? Er wordt in de hele Groenvisie met geen woord over gesproken. Mede daarom is het van belang dat het beschermd stadsgezicht een duidelijke plaats krijgt in de Groenvisie.

Met vriendelijke groet,

Namens de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad,

Rogier Noyon
voorzitter

Fred Kramer
secretaris

(*) <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/groen-amsterdam-2050/inspraak-groenvisie-2050/>